

ASIA

Kunnan viranomaisen velvollisuus vastata tiedusteluihin

KANTELU

Kantelijat arvostelevat oikeuskanslerille 21.11.2016 osoittamassaan kirjoituksessa ja sen jälkeen toimittamissaan lisäkirjoituksissa Pirkkalan kunnan rakennusvalvontaviranomaisten menettelyä rakennuslupien käsittelyyn liittyvässä asiassa. Kantelijat kokevat, ettei heidän kohteensa rakennusvalvonnan taholta ole ollut yhdenvertaista naapureihin nähden, ja että heiltä on edellytetty kohtuuttomia toimenpiteitä piha-alueensa rakennusaikaisten muutosten lupaprosessissa. Kantelijoiden näkemyksen mukaan Pirkkalan kunnan rakennusvalvontaviranomaiset ovat kohtuuttomasti pitkittäneet heidän lupa-asiansa käsittelyä, eikä heille ole vastattu asian käsitteilyä koskeviin tiedusteluihin. Kantelun mukaan heille ei pyynnöistä huolimatta ole annettu arviota hakemuksen käsittelyn aikataulusta.

SELVITYS

Pirkkalan kunnan ympäristölautakunta on antanut kantelun johdosta selvityksen 21.2.2017.

VASTINE

Kantelijat ovat antaneet hankitusta selvityksestä 24.4.2017 päivätyn vastineen sekä toimittaneet vastineen täydennyksiä ja lisäkirjeitä.

RATKAISU

Tapahtumatietoja

Kantelijoille on myönnetty rakennuslupa 6.7.2004 omakotitalon ja talousrakennuksen rakentamiseksi Pirkkalan kunnassa. Asiakirjoista ilmenee, että loppukatselmus on pidetty 12.8.2009, ja siinä on mm. määrätty, että toteutetun mukaiset pääpiirustukset on toimitettava hyväksyttäväksi rakennusvalvontaan. Loppukatselmuksen jälkeen 24.9.2009 Pirkkalan kunnan rakennus-tarkastusinsinööri oli saadun selvityksen mukaan tuonut esille mahdollisuuden hakea rakennus-

lupaa muutetulle pihamaalle. Rakennusvalvontaviranomainen käynnisti pakkotoimenpiteet pihamaan saattamiseksi myönnetyn rakennusluvan mukaiseksi. Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi päätöksellään 16.10.2012 kantelijoiden valituksen Pirkkalan ympäristölautakunnan päätöksestä (8.3.2011), jolla kantelijat oli velvoitettu rakentamaan pihansa rakennusluvan mukaiseksi. Hallinto-oikeus kuitenkin alensi päävelvoitteen tehosteeksi asetetun uhkasakon määrää ja pidensi päävelvoitteen täyttämiseksi asetettua määräaika.

Pakkotoimenpiteet keskeytettiin, kun kantelijat jättivät 18.12.2012 rakennuslupahakemuksen koskien pihamaan rakennusaikaisia muutoksia. Rakennustarkastaja teki 18.6.2013 lupahakemukseen hylkäävän päätöksen. Pirkkalan ympäristölautakunta hylkäsi kantelijoiden oikaisuvaatimuksen päätöksellään 20.8.2013. Hämeenlinnan hallinto-oikeus on päätöksellään 22.12.2014 tutkinut valituksen vain siltä osin kuin siinä on kysymys kantelijoiden pihan korkeusasemien suunnittelun lähtökohdasta naapurin rajalla. Hallinto-oikeus vahvisti kantelijoiden hakemuksen esikysymyksenä rakennustarkastajan ja ympäristölautakunnan päätökset ja palautti asian rakennustarkastajalle uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksellään 22.12.2014 Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumosi Pirkkalan ympäristölautakunnan päätöksen 14.1.2014, jolla edellä mainittu hallinto-oikeuden 16.10.2012 vahvistama uhkasakko oli tuomittu maksettavaksi. Hallinto-oikeus katsoi muun ohessa, että käsillä olleissa oloissa kantelijoiden muutoslupahakemuksen oikeuskäsittelyn odottaminen ja päävelvoitteen noudattamatta jättämiseen on ollut uhkasakkolain 10 §:n tarkoittama pätevä syy.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi kantelijoiden valituksen hallinto-oikeuden päätöksestä 22.12.2014 päätöksellään 13.4.2016.

Saadun selvityksen mukaan kantelijat toimittivat pihamaan rakennusaikaisia muutoksia koskevan muutetun rakennuslupahakemuksen 27.5.2016. Naapureiden vastineen johdosta kantelijoille varattiin tilaisuus vastineen antamiseen, minkä jälkeen 15.7.2016 kantelijat pyysivät rakennuslupaa koskevan päätöksen jättämistä odottamaan, kunnes rakennustarkastaja palaa lomalta. Kantelijoilta pyydettiin hakemuksen täydennystä 10.11.2016, ja lisäselvitys lähetettiin naapurille kuulemista varten 2.2.2017. Asiakirjoista ilmenee, että naapureiden vastineesta on vielä hankittu kantelijoiden vastine, joka on saapunut rakennusvalvontaan 6.3.2017. Pirkkalan ympäristölautakunta on 6.6.2017 päättänyt hylätä kantelijoiden rakennuslupahakemuksen koskien pihamaan rakennusaikaisia muutoksia. Hämeenlinnan hallinto-oikeudesta saadun tiedon mukaan kantelijat ovat valittaneet ympäristölautakunnan päätöksestä, ja valitusasian käsittely on siellä tällä hetkellä kesken.

Arviointi

Oikeuskanslerin tehtävänä on perustuslain 108 §:n mukaan valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeuskansleri valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. Vakiintuneen käytäntönsä mukaan oikeuskansleri ei ilman erityistä syytä puutu asiaan, joka on toimivaltaisen viranomaisen käsiteltävänä tai jota koskeva muutoksenhaku on vielä kesken.

Kuten edellä esitetystä ilmenee, kantelijoiden pihan rakennusaikaisia muutoksia koskevan lupa-asian käsittely on parhaillaan vireillä Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa. Tästä syystä en ryhdy enemmälti tutkimaan kantelijoiden 18.12.2012 vireille saattaman ja 27.5.2016 muutetun lupa-asian käsittelyä, väitteitä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamisesta tässä prosessissa ja asian käsittelyn kohtuuttomasta viipymisestä lähemmin ainakaan tässä vaiheessa.

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

Totean selvytyden vuoksi, että asian tultua lainvoimaisesti ratkaistuksi oikeuskansleri ei edelleenkään voi arvioida luvan myöntämisen edellytyksiä tai muutoin ottaa kantaa siihen, tulisiko haettu lupa myöntää.

Siltä osin kuin kantelussa on kysymys lupa-asian käsittelyä ja käsittelyaikaa koskeviin kantelijoiden tiedusteluihin vastaamatta jättämisestä, totean seuraavan.

Hallintolain (434/2003) 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Kantelussa viitataan muun ohessa kantelijoiden lähettämiin useisiin sähköpostiviesteihin ja esitetään, ettei niihin ole saatu vastauksia rakennusvalvonnasta ”missään muodossa”. Kanteluun on oheistettu mm. sähköpostiviestit 5.9., 21.9., 23.9. ja 11.10.2016, jotka on osoitettu rakennustarkastajalle ja joissa esitetään kysymyksiä kantelijoiden oman lupa-asian päätöksenteon ajankohdasta, asian etenemisestä ja myös erään naapurin rakennuslupa-asian käsittelyn ajankohdasta. Pirkkalan kunnan ympäristölautakunnan selvityksessä myönnetään, ”ettei varmaankaan kaikkiin [tiedusteluihin] ole tullut vastattua välittömästi”. Vastineessaan kantelijat toteavat, että ”mehän emme ole saaneet mihinkään kysymyksiin useimmitenkaan vastauksia”, ja että ”ainoastaan on tullut meille määräyksiä, lisäselvityspyyntöjä ja lisäkuulemisia rakennusvalvonnasta”.

Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että viranomaisen tulee viivytyksettä vastata sen toimivaltaan kuuluviin asiallisiin ja riittävän yksilöityihin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Edellä esitettyjen säännösten mukaan arvio päätöksen antamisen ajankohdasta on pyydettäessä annettava. Hallintolain 23 §:n perustelujen mukaan arvion paikkansapitävyydeltä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Asian monimutkaisuus ja käsittelyn aikana mahdollisesti tapahtuvat olosuhteiden muutokset saattavat hidastaa hakemuksen käsittelyä. On myös otettava huomioon, että käsittelyn viivästyminen saattaa johtua asianosaisen omasta menettelystä. Esimerkiksi asianosaisen yhteistyöhaluttomuus tai asioiden riitauttaminen voivat pitkittää asian käsittelyä. Jos arviosta myöhemmin ilmenevien syiden vuoksi joudutaan joustamaan, asianosainen voisi pyytää viranomaiselta uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästyymiseen. Käsittelyaikaa ei kuitenkaan tulisi perusteettomasti arvioida oletettua pitemmäksi (HE 72/2002 vp s. 75).

Lähtökohtaisesti tiedusteluun vastaamisen tulisi tapahtua tiedustelijan käyttämällä tavalla, eli sähköpostitse saapuneeseen tiedusteluun olisi perusteltua vastata sähköpostitse. Edellä tarkoitettut viestit on toimitettu rakennustarkastajan henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen. Pirkkalan kunnan selvityksestä ilmenee, että rakennustarkastaja ei ole ollut virantoimituksessa 5. – 25.9.2016. Totean, että viranomaisella on hallintolaista johtuva velvollisuus vastata selkeän kysymyksen sisältävään viestiin mahdollisimman pian esteen poistumisen jälkeen. Näin ei selvityksen mukaan ole ainakaan kaikilta osin tapahtunut. Asiassa ei ole selvitetty, että kantelijoille olisi selostettu asiaa tai annettu vastauksia ja tietoja käsittelyaikataulusta muullakaan tavoin, esimerkiksi puhelimitse.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Pirkkalan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen huomiota viranomaisen velvollisuuteen vastata toimialaansa kuuluviin asiallisiin ja riittävästi yksilöityihin tiedusteluihin sekä velvollisuuteen esittää asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta ja vastata käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Muihin laillisuusvalvonnallisiin toimenpiteisiin ei ole ilmennyt aiheutta ainakaan asian käsittelyn tässä vaiheessa.

Kantelijoiden kirjoitusten liitteet palautetaan heille tämän päätöksen ohessa.

Apulaisoikeuskansleri

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Anu Rätty

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE
POSTIOSOITE

Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi